

## เทือกเขาหลวง ต้นกำเนิดแม่น้ำตาปี



แม่น้ำตาปี  
แม่น้ำตาปีเป็นชื่อที่  
พระบาทสมเด็จพระ  
มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว  
ทรงพระกรุณาโปรด  
เกล้าฯ พระราชทาน  
เมื่อวันที่ 29  
กรกฎาคม 2458 และ  
ได้กระทำคำสั่ง  
ประกาศเป็นทางการ  
โดยมี มหาอำมาตย์โท

พระยามหาอำมาตยาธิบดี เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ลงนามในประกาศ ณ วันที่ 29  
สิงหาคม 2458

เดิมแม่น้ำตาปี มีชื่อว่า " แม่น้ำหลวง" เพราะต้นกำเนิดของแม่น้ำสายนี้อยู่ที่ภูเขาหลวงซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดของทิวเขานครศรีธรรมราช อยู่ในเขตพื้นที่

อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ไหลผ่านอำเภอฉวาง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด  
นครศรีธรรมราช ผ่านอำเภอพระแสง อำเภอบ้านนาสาร อำเภอเคียนซา อำเภอพุนพิน  
และไหลออกสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแม่น้ำสายยาวที่สุดของ  
ภาคใต้

เนื่องจากแม่น้ำหลวง มีความยาวมาก ชาวพื้นเมือง จึงเรียกชื่อแม่น้ำสายนี้ต่างกันออกไป  
ตามตำบลที่ไหลผ่าน เช่น เรียกแม่น้ำท่าข้าม แม่น้ำบ้านดอนบ้าง ประกอบกับแม่น้ำสาย  
นี้เป็นแม่น้ำที่ใหญ่กว่าแม่น้ำใด ๆ ในพระราชอาณาจักรมณฑลปัตตานี ท้องที่ลุ่มแม่น้ำ  
สายนี้เป็นพื้นที่อุดม มีความสำคัญแก่การเพาะปลูก มีความสำคัญทั้งแก่การเพาะปลูก  
และค้าขาย นับเป็นแม่น้ำสำคัญมากสายหนึ่งของอาณาจักรสยาม ด้วยเหตุที่  
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนิน

ไปประทับที่พระตำหนักสวนสราญรมย์ ที่ท่าข้ามเมืองสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 29

กรกฎาคม 2458 จึงมีพระราชดำริว่า เห็นสมควรจะให้มีชื่อไว้เป็นหลักฐาน  
ตลอดทั้งลำน้ำ เพื่อให้เป็นการสะดวกแก่ประชาชน และวิชาภูมิศาสตร์สืบไป จึงทรงพระ  
กรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานชื่อแม่น้ำสายนี้ว่าแม่น้ำตาปีโดย

นับตั้งแต่ปากน้ำออกทะเล ถึงเกาะปราบ ขึ้นไปถึงเมืองสุราษฎร์ธานี ถึงปากแม่น้ำพุมดวง  
(ที่อำเภอพุนพิน ตรงบริเวณตอนเหนือของสะพานรถไฟพระจุลจอมเกล้าไปเล็กน้อย)

แต่ปากแม่น้ำพุมดวงขึ้นไปถึงปากคลองสินปุน ตั้ง ตั้งแต่ปากคลองสินปุนไปถึงคลอง  
กะเปียด ตั้งแต่คลองกะเปียดขึ้นไปถึงสำนักบันได สามชั้นบนสันเขาหลวงซึ่งเป็น  
ต้นน้ำ

พร้อมกันกับการพระราชทานชื่อแม่น้ำตาปี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานชื่อ  
เมืองไชยา (ที่บ้านดอน) เป็นเมืองสุราษฎร์ธานี คล้ายกับชื่อแม่น้ำ ตาปติ และเมือง  
สุรัฎฐ์ (สุราษฎร์) ในประเทศอินเดีย ซึ่งแม่น้ำตาปติตั้งต้นจากภูเขาสัตตปุระ ไหลลงสู่  
มหาสมุทรอินเดียทางอ่าวแคมเบย์ และริมฝั่งซ้ายของปากแม่น้ำนี้มีเมืองชื่อว่า  
สุรัฎฐ์ ตั้งอยู่ สภาพของเมืองทั้งสองคล้ายคลึงกัน ประกอบกับทรงทราบว่า ชาวเมืองสุ  
ราษฎร์เป็นผู้มีคุณธรรม ยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาสอดคล้องกับ  
ความหมายของสุราษฎร์ธานี พร้อมกันนี้ ได้ทรงพระราชทานนามพระตำหนักที่  
ชาวเมืองสร้างถวายเป็นที่ประทับบนควนท่าข้ามว่า สวณสรายุกรมย์ ซึ่งปัจจุบัน  
เป็นที่ตั้งของโรงพยาบาล

แม่น้ำหลวงหรือแม่น้ำตาปี เคยใช้เป็นเส้นทางข้ามคาบสมุทรมาลายูจากทะเลอันดามันมา  
สู่อ่าวไทยมาในอดีต มีเส้นทางที่สำคัญอย่างน้อย 4 เส้นทาง คือ

1. จากทุ่งตึกผ่านทางคลองเหล ผ่านมาทางเขาสก เข้าคลองพุมดวง เข้าแม่น้ำตาปี และ  
มาออกที่อ่าวบ้านดอน
2. จากคณะมะรุ่ยผ่านทางคลองชะอุ่น คลองสก คลองพุมดวง แม่น้ำตาปี แล้วออกทาง  
อ่าวบ้านดอน
3. จากคลองปกาสัย ผ่านคลองโตรม คลองอิปัน ออกแม่น้ำตาปี แล้วต่อมาออกอ่าวบ้าน  
ดอน

4. จากคลองท่อมผ่านคลองสินปุน ออกแม่น้ำตาปี และอ่าวบ้านดอน

แม่น้ำตาปี เกิดจากเทือกเขาหลวงในอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราชไหลผ่านอำเภอ  
ฉวาง อำเภอทุ่งใหญ่ ไหลผ่านอำเภอบ้านนาสาร อำเภอเวียงสระ อำเภอพระแสง อำเภอ  
พุนพิน และอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี ไหลออกสู่ทะเลที่อ่าวบ้านดอน แม่น้ำตาปี ยาว  
ประมาณ 232 กิโลเมตร มีคลองสาขาที่สำคัญ 6 สาย ได้แก่

คลองสินปุน ต้นน้ำอยู่ในเขตจังหวัดกระบี่ ไหลมารวมกับแม่น้ำตาปี ทางฝั่งซ้ายในตำบล  
สินปุน อำเภอพระแสง

คลองอิปัน ต้นน้ำมาจากกอำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ไหลมารวมกับแม่น้ำตาปีทางฝั่งซ้าย  
ในตำบลสินปุน อำเภอพระแสง

คลองพุนพิน แยกจากฝั่งซ้ายของแม่น้ำตาปี ใกล้สะพานรถไฟพระจุลจอมเกล้า ตำบลท่า  
ข้าม อำเภอพุนพิน ไปออกทะเลที่อ่าวบ้านดอน

คลองท่ากูบ ต้นน้ำมาจากบ้านขุนทะเล ไหลมารวมกับแม่น้ำตาปีทางฝั่งขวา

คลองมะขามเตี้ย ต้นน้ำมาจากบึงขุนทะเล ไหลมารวมกับแม่น้ำตาปี ทางฝั่งขวาใกล้  
ตลาดบ้านดอน อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

คลองขวาง แยกจากฝั่งซ้ายตรงกันข้ามกับหน้าตลาดบ้านดอน อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี  
ไปบรรจบกับคลองพุนพิน ที่ตำบลลิเล็ด อำเภอพุนพิน

## This is the start point of Tapee basin



**Tapi River drains 19,560 square kilometers that includes a forested area of 3.68 million square kilometers and an agricultural area of 6.4 kilomillion square meters covering parts of Suratthani, Nakhon Si Thammarat, and Krabi. It consists of 9 tributaries. Along the river there are 19 large and medium size projects (65,600 square kilometers), 71 small projects (264,640 square kilometers) and 54 other**

projects. An important project is the production of electricity at Ratchaprapa Dam with a capacity of 5,638 million cubic meters. Problems found in the floodplain are flash floods, water shortages and drainage problems in the Dinpru area. The floodplain of Tapi River is divided into 3 main areas: the upper Tapi River, lower Tapi River and the Pumpuang River. The total rainfall is 1600 mm and the total amount of water is 12,513 million cubic meters per year. Although the demand for water within the floodplain is about 2,777 million cubic meters per year, which is less than that total amount water, the problem of water shortage is still present in some parts of the 1st and 2nd area. The third area has high potential to be developed as a principle river. In the future the need for water along the Tapi River floodplain and nearby floodplains will be about 8.8 million cubic meters per year, especially for development projects along the southern coastline. At Muang District Suratthani salt water enters the floodplain at about 100 cubic meters per second. There is a project proposed for 12 reservoirs of various sizes, that can reserve 7,500 million cubic meters of water, a hydroelectric dam, and more than 5 irrigation projects that will total an area of 320,000 square kilometers. The urgent projects are Tan River reservoir (27,200 square kilometers) and the irrigation development project of Ban Numhuk, Punpin District, Suratthani that will use water from Gang Grung Dam (404,000 square kilometers). In Pipoon District, there are many waterfalls and rivers such as Katoon River, Din Deang River, Ranae River and Tapi Stream that are the source of the Tapi River.